

Nr 294.

Av herr **Åqvist**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 122, angående förstatligande av den allmänna väghållningen på landet.

Den kungl. propositionen nr 122 angående förstatligandet av den allmänna väghållningen på landet utgör ett stort ingrepp i vår kommunala självstyrelse likaväl som förslaget är ett djärvt grepp för lösande av vårt vägväsende ur såväl teknisk-ekonomisk som skatteutjämnings synpunkt.

Otvivelaktigt skulle ett förstatligande av vägväsendet innebära olika mycket stora fördelar ur skatteutjämnings synpunkt, men man kan ifrågasätta, om det är tillfyllest utrett och ådagalagt, att skatteutjämning icke kan vinnas på annat sätt.

Härtill kommer ett mycket vägande argument mot ett förstatligande av vägväsendet på landet, nämligen ett i stort sett raserande av den kommunala självstyrelsen på detta område, som förslaget utan tvekan innebär, även om man såsom en mildrande åtgärd härvidlag vill införa rådgivande vägnämnder. Det torde väl, såsom länsstyrelsen i Örebro uttalar i sitt yttrande, mest bli fråga om något slags nämnder av »skuggkaraktär» utan förut befintligt ansvar för dessa frågor.

Med avklippandet av den kommunala medbestämmanderätten i vägfrågorna fruktar man för att bygdens lokala intressen, speciellt för småvägar och bygdevägar, komma att bli eftersatta. Till dessa småvägar knyta sig emellertid stora lokala behov, och de ha oftast stor betydelse för det ekonomiska och kulturella livet ute i bygderna. Härtill kommer, att ett förstatligt vägväsende icke torde kunna räkna på att få tillgå för bygdeintressena och med det lokala ekonomiska livet så förfarna och intresserade personer som vårt nuvarande.

Det kan icke nog framhållas, att det skulle vara en svår brist, sett ur såväl ekonomiska som sociala och kulturella synpunkter, om småvägarna skola behandlas endast i andra hand, sedan man tillgodosett riksintressena vad gäller huvudvägar, något som väl torde komma att ske, om dessa frågor handläggas av ett centralt ämbetsverk, även om det nu utsäges, att man icke behöver befara detta.

Från framstående vägbyggarhåll framhålles det, att sedan vägunderhållet bestämmes i förväg ha vägarna och då icke minst bygdevägarna blivit avsevärt sämre skötta än förut, då statsbidraget utbetalades i efterskott efter de verkliga kostnaderna.

Landsbygdens folk liksom flertalet länsstyrelser ha även med stor majoritet i sina yttranden avvisat tanken på ett förstatligande av vägväsendet på landet

och sagt ifrån, att man ej vill avhända sig sitt hävdvunna inflytande härvidlag.

Ett starkt argument härtill har även varit, att den växelverkan mellan vägväsende och andra arbetsområden, som är av så stor betydelse för folkförsörjningen på landsbygden, genom ett förstatligt vägväsende torde komma att upphöra. Hittills ha vägarbetena skapat tillfällen till bisysslor så att säga för lantbruksbefolkningen och främst då för småbrukarna, som äro beroende av denna biinkomst. Man kan med största fog befara, att ett förstatligt vägväsende skapar en *fast* stor vägarbetarkår, varigenom icke blott fördyring av lönekostnaderna blir en följd utan jämväl att bygdens folk måste skrinlägga sina ofta nu så nödvändiga möjligheter att få extraarbeten.

Slutligen kan man mot föreliggande förslag till förstatligande av den allmänna väghållningen på landet uttala farhågor för att kostnaderna näppeligen bliva mindre, om staten kommer att utföra vägbyggen i egen regi i stället för att tillämpa entreprenörsförfarandet. Staten torde bli en för skattebetalarna dyrbarare vägbyggare, om den sköter vägbyggandet i egen regi i stället för att låta det utföras på entreprenad. Föreliggande förslag är i detta avseende även ett ytterligare ingrepp i den fria företagsamheten, som icke kan vara nyttig för vårt samhälle.

På ovan anförda grunder anser jag, att frågan om ett förstatligande av den allmänna väghållningen på landet säkerligen icke kan förlora något på att ytterligare och i varje fall till nästa riksdag övervägas, innan den behandlas, och att härigenom olika kommunala myndigheter få bättre möjligheter att övertänka föreliggande förslag liksom att Kungl. Maj:t må kunna hinna göra erforderliga omändringar på de punkter, vari de mest vägande argumenten framförts gentemot förslaget. Avslås förslaget nu, böra i ett kommande förslag garantier skapas för att de lokala intressena bli bättre tillgodosedda såväl vad gäller småvägar som arbetstillfällen.

Om förslaget efter omarbetning får ligga till en kommande riksdag och sålunda nu avslås, anser jag, att kommunalskatteberedningens arbete härigenom ej behöver försinkas, utan att arbetet på att ernå en utjämning av kommunalskatten ändock må bringas till en snart lösning.

Med återopande av vad här ovan anförts tillåter jag mig därför

att yrka avslag på Kungl. Maj:ts proposition nr 122 angående förstatligande av den allmänna väghållningen på landet.

Stockholm den 9 april 1942.

Ernst Åqvist.